עין משפם

גר מצוה

קם א מיי׳ פ״ה מהל׳

מוסף תוספות

א. משום שהיורשין באין לירש אותה מחמת הבעל הם באים ולא מחמתה

ונכסים שלה היו ובחזקת

לא החזיקום בחזקת האם.

יבמות לח. תוד"ה וב"ה. ינמות נח. מוד"ה ונ"ה. ג. לפי שאין הבנים יכולים לישבע שבועה זו שנתחייב אביהם. לש"י שנועות מח. T. ואע"ג

דתקוז רבנז שלא יפרע

. אלא בשבועה ממון גמור

ט. [ד]השתא

יחלוח הל' ו סמג עשין

 ל"ל ראשונה, ב) רש"ל מחחתון זה, ג) ל"ל שמחתון,
 ול"ל ליתון להם הלכך ופל לא חוליאם מחוקת כו".
 יעב"דן, ה) ל"ל משניות,
 ז"ל משניות,
 ז"ל משניות, מתה האם אחיה אין,

גליון הש"ם

תום' ד"ה ובית כו' ופרי נמי מברייתא דמוקי כב"ש לישני ליה כגון שייחד. תמוה לי דהא בהך ברייתא קתני שהאב גובה בשבועה. קתתי שהתב הוכם כשכנים. הרי דמיירי במקום שלרין שבועה ומוכח דמיירי בלח ייחד ולע"ג: בא"ד אלמנה שתפחה. לא זכיתי להבין דלמאי לריכים להקדמה זו ואף אם היה מהני תפיסה מחיים מ"מ ניחוש שמא תפסט ומטפי במתח תפיטמה ונפרעה בזה ובאה לפרוע עתה בחנס ולע"ג: בא"ד רב לא מגבי. מחוסר מה כאיה מהמם לחששת בחתחה מחיים:

הגהות הב"ח (h) במשנה יוכשי האשה: (ג) בטשבו יו קי האשור: (ג) תום' ד"ה נפל וכו' ועל השתו וכו' בטעמייהו כדאפרש נסמוך: (ג) ד"ה סום לים ובית הלל וכו' הוה ליה למימר גמי התם: (ד) בא"ד למימר נפיד החם: (ד) בא"ד מיהו מלי למימר דרישא: (5) בא"ד לטעם דמחמת קורבה למה כליל ומיבת לה נמחק: (1) בא"ד שדרך האשה שתמות קודם וכו' החי פורענות. נ"ב הכי אי פולעמונ. לכל הא"ר איתא ר"פ י"נ: (1) בא"ר בחזקתו לפי שהוא עתיד: (ח) ד"ה ובית הלל וכו' שהחצי בחוחת יוכשי האשה שהחצי בחוקת יוכזי החקם לאין להקשות כלום מההיא י"ל דהיא הנותנת דמשום. נ"ב תימה לפי דעת התוס' א"כ לריש לקיש משום בכ קפרא דיחלוקו קשה מההיא דחין אדם מוריש שבועה לבניו דמסתמחא לא פליג נכניו דמסמממם כם פניג ארב ושמואל וכמו שכתבו המוס' אליבא דר' יוחנן ועוד דהא אנן קי"ל כריש לקיש להם מנן קי"ל כליש נקים משום בר קפרא דיחלוקו וקי"ל כרב ושמואל דאין אדם מוריש כרי וא"ל קשיא אדם מוריש כרי וא"ל קשיא שמשות אחלכתא ולפיי הר" שמשות אחש שמיר: (י) בא"ד לא תוכל להוריש שבועה וכו׳ הוה אמרינן שיש להם וכר הוא ממוניק שיש לדה הכל דהא כיון וכר יכולה להורים לבניה דהא לבית שמאי נמי הואיל והיא מרחזקת בממון לא אמריע מרחזקת בממון לא אמריע . איו אדם מוריש שבועה לבניו מץ מהם למנויי: (כ) בא"ר אבל ליכא לשנויי: (כ) בא"ר ופריך נמי מברייתא דמוקי לה כב"ש. נ"ב כלומר אמאי דחיק נפשיה לשנויי בכמה ולבסוף משני נמי על ברייחה אחם הה מני ב"ם היה בריתם חחת הח תני ב"ש היח דאמר שטר העומד לגבות כו' לישני לכולהו בשיטיא חדא כגון שייחד כו' אלא בע"כ דלא ניחא כלל לשטיי כע"כ דכח ליחם ככל כשני" כגון שייחד כו': (1) בא"ד דתפיסה דלאחר מיתה לח כלום היא וכו' לח מגבי כתונה: (מ) ד"ה נכסים וכו' האשה שנפלו שנינו וכר החשה שנפנו שנים.
מתה מה יעשו בכתובתה:
(נ) בא"ד ההכל להחתם
דהכא וללי לון כח וכו'
מיד כשמת הבעל הוא לה:
(מ) בא"ד (מלי דפריטית התם אי הוו: (ע) בא"ד הכל שלו כיון שהוא ודאי בזה החלי יב יטול הכל דהוי ספק וודאי ואין ספק כו׳ ועוד קשה לר״י מדאמר לעיל פרק בית כור (דף קז.) שני אחין

בותבר' נפל הבים עליו ועל אשמו. ואין לה בנים ממנו: יורשי הבעל. אביו או אחיו או בניו מאשה אחרת: אשה מחה ראשונה. ואין ליורשי אשה כלום בכל נכסיה שהרי הבעל מת אחרון וירש את אשתו קודם מותו: יורשי האשה. קרוביה ממשפחת אביה ט (ואחרי כן

מתה היא וירשנו בכל נכסיה): נכסי לאן ברזל והיא נדוניא דהנעלת ליה ונכתבה בכתובה ומנה ומאתים ותוספת ונכסי מלוג שלה: ב"ש אומרים יחלוקו. שהרי ממון מוטל בספק הוא וי"מ ביבמות בהחולך (ד׳ נח:) דאכתובה לא פליגי ב"ש אלא אשארא: וב"ה אומרים נכסים בחוקתן. בגמ' מפרש בחזקת מי הלכך לאו לקמיה קאי אלא ה"ג וכתובה בחזקת יולשי הבעל והני

נכסים דקאמרי ב"ה הן נכסי לאן ברזל שהכניסה מבית אביה ושמאן בכתובתה ואחריותם עליו אם פיחתו פיחתו לו ואם הותירו הותירו לו: וכסובה בחזקת יורשי הבעל. מנה ומאמים ותוספת שממון הבעל ראוי לינתן די לה הלכך מספק לא תוליאנו מחזקת הבעל ומחזקת יורשים: נכסים הנכנסים ויוצאים עמה. הן נכסי מלוג שנפלו מבית האב ואין אחריותן עליו: נחוקם יורשי האב. שמאביה באו לה:

בותני' נפל הבית עליו ועל אשתו יורשי הבעל אומרים אשה מתה יראשון ואחר כך מת הבעל יורשי 🐠 אשה אומרים בעל מת ראשון ואחר כך מתה אשה בית שמאי אומרים יחלוקו ובית הלל אומרים ינכסים בחזקתן כתובה בחזקת יורשי הבעל נכסים הנכנסין והיוצאין עמה בחזקת יורשי האב: גמ'

דרבנן ולכך לא הוי אלא בחזקת יורשי האשה ואפילו ס"ל נמי דאורייתא יש לחלק ולומר כיון דירושת הבעל אינה משום קורבה הוי בחזקת האשה א אבל גבי נפל הבית עליו ועל אמו הוו נמי בחזקת הבן משום קורבה מיהו קשה לר׳ אלחנן דהא ר"ע איירי בסמוך בההיא דנפל הבית עליו ועל אמו ואילו ר"ע אים ליה ירושת הבעל דאורייתא לעיל בפ׳ יש נוחלין (דף קיא:) וגם בפרק שור שנגח ד' וה' (ב"ק דף מב:) מיהו מלי למימר (ד) ברישח דנפל הבית עליו ועל אמו לאו ר"ע קאמר לה והא דקאמר מודה

נפל הבית עליו ועל אשתו כו' ב"ה אומרים נכסים בחזקתן. תימה

נכסים הנכנסים והיולאין עמה ולמ"ד בחזקת יורשי הבעל אמאי לא תני

לה בהדי כתובה ואיכא למימר דלא שוו בטעמייהו (כ) כדפרישית

למ"ד בגמרא בחזקת יורשי האשה אמאי לא חשיב להו בהדי

נסמוך: ובית הלל אומרים נכסים

בחזקתן. קשיא לר"י מ"ש דהכא אמר

נכסים בחוקתן ומפרש בגמ' בחוקת

יורשי החשה וחילו בסיפח תנן נפל

הבית עליו ועל אמו אלו ואלו מודים

שיחלוקו ואמאי הוה ליה למימר

(מ) כמו התם נכסים בחוקתן דהיינו

בחזקת יורשי האם כדפי' בגמרא

ותירן דהאי תנא ס"ל ירושת הבעל

אלא בשבופה ממון גמור הוא להוריש לבניו. לש"י שנועות מח: ה. פי" ב"ה דקאמרי נכסים בחזקתן . דהיינו נכסי צאן ברזל בחזקת מי ר׳ אלעזר אומר בחזקת מיר' אלעוד אומר בחזקת יורשי האשה ר' יוחגן אמר בחזקת יורשי הבעל ור"ל אמר יחלוקו. ינמות לח. תוד"ה ונ"ה. [ד]מדקתני יחלקו יורשי בעל עם יורשי האב יון שי בעל עם יון שי וואב אלמא יורשי האב עיקר. תוס׳ ישנים יומל פה: ז. דהיבם כבר היה מוחזק בנכסים קודם מיתתה משעת מיתת אחיו שהוא משפו מיותו אחיי שהוא יורש. כתוכות פ: תוד"ה נכסים. ח. אפי׳ למ״ד קנין פירות כקנין הגוף דמי לא חשיב בהכי (נכסי מלוג) קנין כספו כיון שאין הגוף שלו. יבמות סו. טלנננט. דקאמר נכסים בחזקתן הר הוא כמפרש הטעם כי ז היא חזקה הראויה להם, דהיינו נכסי צאן ברזל חזקת הבעל משום דאם פחתו פחתו לו ואם הותירו פחתו פחתו לו ואם הותירו הותירו לו וגם היה יכול למכרן אבל גבי כתובה הטעם פשוט למה הן בחזקת יורשי הבעל ולא בחדרך לומר בה נכסים בחזקתן. שיטה מקובלת נשם מוס' הרל"ש. י' ואפי' מתה האם ראשונה. ריטכ"ל יכמות לת. יא. יורשי הבן דהיינו אחין מאביו ספק כי

רבינו גרשום וחזר ולוה ושוב קנה ומכר . דהרי השבח שהשביח לוקח

להם כלום שאין הבן יורש אמובקבר. שס. יב. מחמת

הודאת חבירו. שס.

דמי כאילו השביחו לוה ומכרו ללוקח שברשות המלוה השביחו שהיתה משועבדת לו. וקתני כשהוא גובה הלוקח מן המוכר גובה הקרן כ משועבדים ואת דכל השבח יגבה ממנו ואם דהיכא איתא דהיכא דכתב לתרוייהו מלוין יחלוקו אי הכי אמאי גובה הלוקח ממנו דהאי שבח שהשביח לוקח דמי כמו שהשביחו . מוכר ומכרו ללוכח והייוו מוכר המכוד ללוקוד ההיינו ראיקני ומכר. ולוקח גופיה כמלוה הוא דהא כתב לו דאיקני ולמלוה נמי כתב לו . דאיקני והאי שבח מכר הוא ואם איתא דיחלוקו אמאי טורף האי בעל חוב השבח כולו חציו בלבד היה לו לטרוף מן השבח והלוקח דכמלוה הוא היה לו לתפוש נמי חצי מז השבח לעצמו וחצי האחר שמרף לו רט״ח היה לו לורוח נמי חצי שבח ולעולם

אני היינו אפי׳ סבירא להו כב״ש אבל מ״מ לא קחני לה ברישא ועוד קשה לו לטעם דמחמת קורבה (® לה למה יהא יותר בחזקת הבן מבחזקת שאר יורשי האם והלא הם באים מחמת קורבה אלו כמו אלו ור"י מירץ דגבי הבעל יש לחשוב יותר בחזקת האשה לפי שכמו שדרך האשה () מתה קודם בעלה כך דרך הבעל למות קודם האשה ולא יירשנה ואין זה פורענות ולכך לא סמכה דעתה כולי האי אבל גבי בן ואם דאם מת לפני האם הוי פורענות ב להכי תקינו הכא גבי נפל הבית עליו ועל אמו שיהיו ₪ בחזקתה לפי שהוא עתיד ועומד לירש את אמו יותר ממה שהוא עתיד הבעל לירש את אשתו: **ובירת** הדד אומרים גבסים בחזקתן. קשיא לר"י למ"ד בגמרא בחזקת יורשי הבעל למה ליה טעמא דחוקתן תיפוק ליה שאינם יכולין להיות בחוקת יורשי האשה לפי שהיא לריכה שבועה על כתובתה ואין אדם מוריש שבועה לבניוג כדאמרי רב ושמואל בס"פ כל הנשבעין (שבועות דף מח.) וקי"ל כוחייהו ובשלמא לב"ש דאמר יחלוקו (ח) שחלי בחזקת יורשי האשה אין להקשות כלום דאין אדם מוריש שבועה לבניו דהא אית להו לב"ש כל העומד לגבות כגבוי דמי והוי כמו שמוחזקין בממון ואז אדם מוריש שבועה לבניו ד כדאמרינן בפרק כל הנשבעין (שס:) וגם לר״א [דאמר] בחזקת יורשי האשה ליכא לאקשויי מידי דהא אית ליה בפרק כל הנשבעין (שם.) דאדם מוריש שבועה לבניו ופליג ארב ושמואל אבל ר' יוחנן דהכא מסתמא לא פליג ארב ושמואל דהתם ומלינו למימר כגון שפטרה משבועה אבל לא משמע הכי אבל י"ל דהיא הנותנת 🕲 משום שהנכסים בחזקת הבעל ואינם בחזקת יורשי האשה לא 🕫 יוכל להוריש שבועה לבניה ולא יטלו יורשי האשה כלום אבל אם היו בחזקת יורשי האשה אז הוה אמרי׳ שיש לה הכל דהא כיון שהיו מוחזקין בממון שבועה כזו יכולה להוריש לבניה כממון ולא אמרינן אין אדם מוריש שבועה לבניו דהא לב"ש נמי הואיל והיא מוחזקת בממון מטעם דכל העומד לגבות וכו׳ לא אמרינן אין אדם מוריש שבועה לבניו אבל ליכא לשנויי כגון שיחד לה קרקע בד' מלרנהא דפטורה משבועה כדאמרי" בריש אע"פ (כתובות דף נה.) דא"כ כי מקשה מכמה ⁶⁾ (ברייתות) בפ" כל הנשבעין (שבועות דף מח.) ⁸ופריך נמי מברייתא דמוקי (כ כב"ש לישני ליה כגון שיחד לה ארעא בד' מלרנהא מ"ר ובשם הר"ר שמשון מ"כ שמעתי דלא שייך הכא טעמא דאין אדם מוריש שבועה לבניו דהא אין טעונה שבועה אלא משום דחיישינן דלמא מחפים לה לררי והיינו כגון שהלך למ״ה דאז מחפים לה לררי אבל נפל עליו כו׳ שהוא לפתע פתאום ליכא למיחש להתפסת צררי ואין נראה לר״י כי למה אין לחוש שתפסה מחיים כדאמרי׳ באלמנה טונית (כחובות זו. ושם) *אלמנה שתפסה מטלטלין למזוטוחיה מה שתפסה תפסה ואמרינן דהיינו למזוטוחיה אבל לכחובה מפקינן מינה ומיירי כגון שתפסה מחיים דאמרי בפרק הכותב (שם פה.) (ל) התפיקה לאחר מיתה לאו כלום היא ולמה אין לנו לחוש לתפיקה מחיים ואמרינן נמי בהשולח (גיטין ד' לה. ושם) ®רב לא מגביה כתובה לארמלתא דחיים לצררי: בכסים בחוקתן. ביבמות פרק החולץ (דף לח.) ובכתובות פרק האשה שנפלו (דף פ: ושם) (מ מתה מה יעשו בכתובה ובנכסים הנכנסים והיולאים עמה ב"ש אומרים יחלוקו יורשי הבעל עם יורשי האב וב"ה אומרים נכסים בחזקתן ופי׳ רש״י כי היכי דפליגי הכא אמוראי בגמראה הוו פליגי החם ובחזקתן היינו למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה ואין נראה לר״ת דלא דמיא כלל מתני׳ דהתם להך דהכא דהא התם לא פליגי ב"ש אלא אנכסי מלוג ולא אכתובה כדדייק התם בגמרא מדקתני יורשי הבעל עם יורשי האב א״כ יורשי האב ודאי^ן דהיינו בנכסי מלוג אבל בכתובה ב״ש מודו לב״ה ואילו הכא פליגי ב״ש אפי׳ בכתובה מדקתני ימלותו סתמא ולא קחני עם יורשי האב כי החם והיינו טעמא דלא דמיא כלל דהכא לדהחם 👀 דבהא ודאי אין כח ליורשי הבעל דהא מיד כשמת הויא לה כמו שגבתה כבר כתובתה והויא לה ספק דאימור מתה ראשונה ולכך יחלוקו אבל התם כשמת הבעל קם היבם תחתיו וזקוקה לו™ ולא הויא כמי שגבתה כתובתה דעד אחר חלילה אין לה כלום ולהכי יש להו כח ליורשי הבעל ומודו כולי עלמא שהנכסים שלו בחזקת יורשי הבעל דלא פליגי אלא בנכסי מלוג אבל בכתובה ובנכסי לאן ברזל לא שלא נתנה כתובתה לגבות מחיים אבל הכא אית להו דיחלוקו מטעם דשטר העומד לגבות כגבוי דמי ולכך אין לחלק בין נכסי צאן ברזל לכתובה ועוד אמר דע״כ לא פליגי התם בחזקת מי כי הכא דא״כ תקשה לך למ״ד הכא בחזקת יורשי האשה א״כ התם נמי הוו נכסי צאן ברזל יותר בחזקת יורשי האשה לב״ש דלא פליגי בהא ונכסי מלוג יחלוקו א״כ הוו נכסי צאן ברזל יותר בחזקת האשה מנכסי מלוג ואדרבה יותר הם בחזקת הבעל מנכסי מלוג כדתנן ביבמות ריש פרק אלמנה לכהן גדול (דף סו.) עבדי לאן ברזל יאכלו בתרומה עבדי נכסי מלוג לא יאכלו בתרומה אלמא מוחזקין יותר נכסי לאן ברזל בחזקת הבעל מנכסי מלוג □ א״כ היכי מלי למימר דבשל מלוג יחלוקו יורשי הבעל ובשל לאן ברזל יהיו כולם לגמרי בחזקת יורשי האשה וליכא לאקשויי למאי [דפרישית] (ש) דהתם הוו נכסים בחזקת יורשי הבעל אמאי לא עריב ותני להו נכסים וכתובה בחזקת יורשי הבעל וכן למ"ד בגמ" נכסים בחזקת יורשי הבעל אמאי לא עריב וחני נכסים (ש) וכתובת אשה בחזקת יורשי הבעל דאיכא למימר דלא שווינהו בטעמייהו דנכסי לאן ברזל אינם כל כך בחזקת יורשי הבעל כמו כתובה לפי שנכסי לאן ברזל הביאה מביתה אבל כתובה מנה ומאתים הוא נותן ואפי׳ כשאינה זקוקה ליבם הכתובה בחזקת יורשי השפנ מו במוכם כל שנכם כתן כמול השל השל משל משל מנה למשל של מוכל מחוף למוכל במוכם לקוקה לב של של החוף השל יותר ואלו הבעל " ולמ"ד (© בחזקת יורשי האשה בגמרא לא שייך הכא למיתני בהדי נכסי מלוג דלא שוו לגמרי בטעמייהו דאלו בחזקת הבעל יותר ואלו בחזקת האשה כדפרי׳ לעיל בסמוך. מ"ר: • 105 הבית עדיו ועד אמו אדו ואדו מודין שיחדוקו. שאלו לרבינו שמואל למה יחלוקו הוה לן למימר שיורשי האם הם ודאי בחלקו האחד (6) שיש לה בנים אחרים" והבן זה הוא ספק כי שמא מת קודם אמו"א והוה ליה ספק וודאי ואין ספק מוליא מידי ודאי כדאמר ביבמות פרק החולץ (ד' לח. ושם) ספק ויבם שבאו לחלוק בנכסי סבא בא ספק ואמר ההוא גברא בר מיתנא ופלגא דידיה ויבם אמר את ברא דידי ולית לך ולא מידי הוי יבם ודאי וספק ספק ואין ספק מוליא מידי ודאי ופירש רש"י שם דלהכי קרו ליה ליבם ודאי לפי שהוא ודאי בפלגא אחד יש להיות ודאי בכל הנכסים וא"כ ה"ג אמאי לא אמרינן הכי ותירץ רבינו שמואל דהכא מיירי שאין לה לאם בנים אחרים אלא יורשי האם היינו אחיה שאם שמת הבן אחריה אין להם כלום ולכך הם ספקות אלו כמו אלו ואין נראה לר"י ולר"ת ולריב"א דהא אפי? יש לה בנים אין לנו לחשוב זה (P) ספק ודאי מדקאמר לקמן (ד' קנט:) גבי נפל הבית עליו ועל אביו והיתה עליו כתובת אשה ובעל חוב כו' מאי לאו יורשי האב (P) כו' ופירש רבינו שמואל בני מורישיו אחי יורשי האב אחי הבן אלמא אע"ג דיש בנים אחרים לאב לא הוי אמרי' (ש) ספק ודאי שאין לנו לחושבן ודאי בכל הנכסים לפי שהוא ודאי בחלק אחד ועוד קשה לרבי מדחנן בפ"ק דב"מ (דף ב.) זה אומר כולה שלי חה אומר חליה שלי מי שאמר חליה שלי ישבע שאין לו פחות [מרביע ויטלנו חה ישבע שאין לו פחות מג' רביעים] ויטלנו אמאי לא הוי

> דלם שוז למתר: (2) דיה נטק וכר כשיש לה בנים וכר דלפי שהוא ודא: (ק) בא"ד לחשוב זה הספק ודאי כדקאמר לעיל גני נפל. נ"ב זהו לפי גירסת ר"ח ור"ח דסוגיא זו קנועה לעיל: י" בש"ד האי לאו יורשי האב בני דמסיק מאי יורשי האב אחי ופירש רנינו שמואל אחי הכן אלמא כצ"ל וחיבות כני מורישיו אחי יורשי האב נמחק: (ש) בא"ר לא הוה אמרינן דהוי ספק:

יחלוקו: נפל הבית עליו ועל אשתו יורשי הבעל אומרים האשה מתה ראשון. ואין לה כתובה דהבעל יורש אשתו וממונא בחזקת יית וקסטא משל.

זמ כני מוליטיו אחי בעל קאי. ויורשי האשה אחדה אחדים בשל מת ראשון. ב"ש אומרים יחלוקו בין עיקר הכתובה מאתים או מנה ובין התוספת כני מוליטיו אחי בעל קאי. ויורשי האשה אחדה אומרים המל מת ראשון. ב"ש אומרים יחלוקו בין עיקר הכתובה מאתים או מנה ובין התוספת הוא דהינו נכסי מאן ברול שקבל עליו באחריות ובין הנכסים נהנכסים והיוצאין עמה כגון נכסי מלוג הכל יחלוקו שמוטל בספק הוא אם הוא יורש או היא: וב"ה אומרים נכסים בחזקתן. כלומר העמד הנכסים על מי שהיה מחזיק בהן העיקר ל) כתובה מאתים או בונכסים הנכנסין והיוצאין עמה בחזקת יורשי האב של אשה משום דבחיי הבעל היתה אשתו מוחזקת בהן בנכסי מלוג שלה שהבעל לא קבלן באחריותו: